

EL VALENCIÀ, A DEBAT. ENTRE L'ONTOLOGISME
DE L'ACADÈMIA I EL RELATIVISME DE LA REALITAT¹

Joaquim VIAPLANA LEONART

Universitat de Barcelona

The abstract can be found at the end of the article.
Resumen al final del artículo.

1. Periòdicament, i de forma inexorable, la unitat del català com a llengua es converteix en objecte de debat. Les posicions secessionistes solen provenir, en aquests episodis, del País Valencià, on, de molts anys ençà,² hi ha sectors socials que atribueixen al valencià³ una entitat lingüística independent i diferenciada de la resta de varietats que configuren el català.

Aquestes posicions havien tingut un suport oficial implícit en l'etapa de la Transició⁴ i es van beneficiar de la tebior en matèria lingüística de les administracions autònomes socialistes.⁵ S'han vist reforçades, però, en les últimes legislatures, amb el control popular del govern autònom i de bona part dels governs locals —i de manera especial del govern local de la ciutat València.

Sota la pressió del secessionisme oficial que s'ha imposat en el País Valencià, el govern de l'Estat ha tendit a cedir. I els darrers temps, al·legant que l'Estatut d'autonomia identifica el valencià com a llengua pròpia en el seu

1. Aquest article ha estat redactat amb el suport del projecte HUM 2004-01504, adjudicat pel Ministerio de Educación y Ciencia. El terme *acadèmia* que figura en el títol és usat amb el valor genèric de 'comunitat científica'.

2. Posicions secessionistes en relació amb el valencià es poden trobar ja el segle XVIII en l'obra de Marc Antoni Orellana *De Regimini Regni Valentiae*.

3. Entès *valencià* com el conjunt de varietats parlades al País Valencià.

4. Menystingut el català com a llengua, el franquisme no havia convertit la unitat lingüística en problema.

5. S'ha de salvar, en aquest sentit, l'etapa de la presidència d'Albinyana —que es va desenrotllar sota la pressió lingüísticament regressiva de certs sectors del seu partit.

domini, va reconèixer el valencià com a alternatiu al català en les escoles oficials d'idiomes —encara en etapa popular— i ha mantingut una ambigüitat calculada, corregida a última hora, en la petició d'oficialitat de les llengües territorials en la Unió Europea— ja en la nova etapa socialista. La resistència civil i política catalana —amb suports qualificats de la societat valenciana— d'acceptar com a situació de fet la divisió pràctica del català com a llengua davant la Unió Europea ha comportat un gir important del Govern de l'Estat en relació amb les seves posicions tendencials, la qual cosa fa augurar un reforçament de les posicions unitaristes en el futur. La polèmica, però, com ha succeït en el passat, s'ha tancat en fals. I, si no s'hi aporten remeis en temps de calma, seguirà oberta, com una ferida mal cicatritzada, i tornarà a reaparèixer amb virulència per qualsevol causa en el futur.

2. Les rèpliques dels defensors de la unitat de la llengua, en els episodis secessionistes, no s'han fet mai esperar. I han vingut històricament, i sobretot, de les institucions acadèmiques més relacionades amb la llengua: de l'Institut d'Estudis Catalans i dels departaments universitaris de filologia catalana, i, a vegades, i per extensió, de les universitats a les quals aquests departaments pertanyen. Han estat rèpliques contundents, de contingut sempre semblant, que han defensat la unitat de la llengua com un fet científicament indiscutible. L'argument bàsic d'aquestes rèpliques ha estat la proximitat estructural entre totes les varietats que històricament s'han atribuït al català.

La proximitat estructural entre les varietats històricament atribuïdes al català és un fet manifest per a qualsevol que les hagi convertit mai en objecte d'estudi. Les diferències internes són reduïdes en tots els nivells lingüístics. En els nivells fonètic i sintàctic les diferències són molt escasses; en els nivells morfològic i lèxic són més importants. En tots els nivells, però, les diferències que es manifesten entre aquestes varietats queden molt per sota de les que es poden apreciar entre les varietats que configuren la majoria de llengües. En el marc de la Romània mateix, el seu context natural, les varietats esmentades constitueixen un grup especialment coherent en la seva organització interna, amb poques fissures importants des del punt de vista estructural.⁶ Tot això permet de presentar-les com un model —poc present en la realitat— de variació interna de baixa intensitat; o, si es preferix, com un model transparent de variació intralingüística natural.

Les varietats històricament atribuïdes al català constitueixen, a més, vehicles relativament còmodes d'intercomunicació entre els seus usuaris.

6. Cf. VENEY (1982: 11); BADIA (1951: 65).

Aquesta facilitat d'intercomunicació només pot ser interpretada com el reflex pragmàtic de l'alt grau de coherència interna que presenten aquestes varietats. Curiosament, però, i dins l'àmbit de les varietats més usades, la màxima dificultat relativa d'intercomunicació se situa entre els usuaris de les varietats baleàriques, per un costat, i els usuaris de la resta de varietats, per un altre. La qual cosa porta, per via lògica, a suposar —per si els estudis lingüístics no fossin prou— que són les varietats baleàriques, i no pas les valencianes, les que presenten la màxima diferenciació estructural relativa entre les grans varietats considerades.⁷

Aquests arguments a favor de la unitat del català estan avalats per la comunitat científica internacional. Lingüistes i filòlegs presenten, i han presentat sempre, un front comú en aquest sentit. La mateixa Real Academia Española de la Lengua ha tingut una actitud en general favorable a la unitat del català, si bé —cal constatar-ho— amb vacil·lacions circumstancials, que s'han acabat superant sempre en la línia unitarista.⁸

En conjunt, doncs, es pot considerar que la comunitat científica en general s'ha pronunciat i se segueix pronunciant —amb arguments de pes des de l'òptica lingüística— per la unitat del català, i doncs per la valoració del valencià com un dialecte més del català; o, si es prefereix, com el conjunt de varietats del català parlades al País Valencià o també com la llengua —catalana— dels valencians.

3. Els arguments de la comunitat científica en defensa de la unitat de la llengua han estat assumits com a propis pels partits polítics catalans i per la majoria de la societat civil catalana, i també per una part de la societat valenciana. Entesos com a expressió del coneixement científic sobre la llengua en la seva dimensió interna, aquests arguments s'han convertit en cuirassa resistent a les investides secessionistes i en element incontrovertible en la defensa de la unitat de la llengua a tots els nivells. I en aquests arguments, precisament —i prèvia pressió política—, s'ha emparat recentment el govern de l'Estat per reconèixer el valencià i el català com a varietats territorials d'una mateixa i única realitat lingüística.

7. Cf. VENY (1985: 73).

8. Cf. *La lengua de los valencianos* (1975 i 1979). La primera versió signada per representants de les acadèmies espanyoles de la Llengua y de la Història, la segona a càrrec d'Acció Cultural del País Valencià. Pel que fa a les vacil·lacions superades, es fa referència a l'edició del *Diccionario de la Lengua Española* dirigida per Gregorio Salvador, que, en una primera versió, preveia per al valencià la consideració de llengua diferenciada del català. En l'última versió, i gràcies a intervencions diverses —incloses les d'acadèmics signants de la declaració anterior— el valencià és considerat com una varietat del català.

El supòsit sobre el qual descansen els arguments lingüístics esmentats és un concepte de llengua, el lingüísticocomunicatiu, que coincideix plenament amb el concepte intuïtiu i general de llengua. Les llengües, d'acord amb aquest concepte, són classes de varietats estructuralment similars, que, per raó d'aquesta similitud, faciliten als seus usuaris un grau relativament alt d'intercomunicació en relació amb el que faciliten als usuaris d'altres varietats. En el marc d'aquest concepte de llengua, no queda clar el grau de dissimilitud estructural —i, de retruc, de dificultat d'intercomunicació— a partir del qual es pot parlar de varietats de llengües diferents. Queda molt clar, en canvi, que com més alt és el grau de similitud estructural —i doncs de facilitat d'intercomunicació— més condicions hi ha per parlar de varietats d'una mateixa llengua. En el cas de les varietats atribuïdes històricament al català, el grau de similitud no deixa marge al dubte. I més encara: és tan alt que converteix el català en un cas paradigmàtic manifest de cohesió lingüística.

La classificació de varietats en llengües funciona, en general, i no podria ser d'altra manera, sobre la base de la similitud estructural i de la mútua intel·ligibilitat relativa; d'acord, doncs amb el concepte lingüísticocomunicatiu de llengua. Les circumstàncies sociopolítiques que emmarquen les llengües, però, se sobreposen sovint a la classificació “natural” de varietats en llengües. Si les condicions sociopolítiques afavoreixen la classificació natural, aquesta classificació es manté; altrament, i si escau que aquestes condicions tenen prou força per imposar-se, la classificació natural es susceptible de sofrir alteracions en benefici de les conveniències sociopolítiques.⁹

En condicions normals, l'expressió lingüística dels interessos sociopolítics es concreta en l'establiment d'un estàndard, més o menys formalitzat, per a un conjunt de varietats. Establert l'estàndard, es converteix en l'element pivot de les varietats per a la referència de les quals l'estàndard ha emergit. Les varietats passen, així, a classificar-se en termes de llengües a partir del seu estàndard de referència.¹⁰ En aquells casos en què la classificació natural i la classificació basada en l'estàndard coincideixen, la classificació natural es conserva; en els casos en què la classificació natural i la classificació basada en l'estàndard no coincideixen, la classificació basada en l'estàndard preval. Donades les condicions sociopolítiques, la creació d'un nou estàndard de referència és sempre possible.

El concepte lingüísticocomunicatiu de llengua, doncs, actua com a cri-

9. Per a més detalls sobre aquests dos conceptes de llengua, cf. VIAPLANA (2002).

10. Cf. CHAMBERS i TRUDGILL (1980).

teri bàsic de tipus general. El concepte sociopolític de llengua, basat en l'estàndard de referència, actua com a criteri decisiu, i sol donar compte de la manera peculiar —en relació amb el criteri lingüísticocomunicatiu— en què les varietats s'organitzen en el món real en termes de llengües.

La discrecionalitat amb què opera el concepte sociopolític de llengua en la classificació de varietats en llengües és realment considerable, i produeix situacions sorprenents en termes del concepte lingüísticocomunicatiu de llengua.

L'italià i l'alemany com a llengües contenen varietats que, per la seva homogeneïtat estructural, permeten als seus usuaris un alt grau d'intercomunicació: les del nord amb les del nord, les del sud amb les del sud, en el cas de l'italià; les alemanyes amb les alemanyes¹¹ i les suïsses amb les suïsses, en el cas de l'alemany. Però en contenen també que, pel seu alt grau d'heterogeneïtat estructural, no permeten la intercomunicació: les del nord amb les del sud, en el cas de l'italià, i les alemanyes amb les suïsses, en el cas de l'alemany. L'italià i l'alemany, doncs, són llengües internament heterogènies. Les varietats que contenen, en tant que classes de varietats que són, no tenen el grau d'homogeneïtat estructural necessari per garantir la intel·ligibilitat entre els seus usuaris, i superen el concepte lingüísticocomunicatiu de llengua per excés.

Fins al final de la Segona Guerra Mundial, els usuaris de les varietats parlades en la part nord-occidental d'Alemanya s'entien sense dificultats amb els usuaris de les varietats parlades en la part nord-oriental d'Holanda. Aquest fet no va implicar mai cap confusió en relació amb la llengua a què corresponia cadascuna de les varietats de l'àrea. Les varietats situades dins les fronteres alemanyes, i que tenien l'alemany estàndard com a referència, eren considerades com a varietats de l'alemany; les varietats situades dins les fronteres holandeses, i que tenien l'holandès com a estàndard de referència, eren considerades varietats de l'holandès. L'homogeneïtat estructural necessària per garantir un grau d'intercomunicació suficient excedia de llarg els límits del que es considerava alemany i els límits del que es considerava holandès. I les varietats assignades, fins aleshores, a l'alemany i a l'holandès superaven el concepte lingüísticocomunicatiu de llengua per defecte.

En certs casos, però, la discrecionalitat del concepte sociopolític de llengua en relació amb el concepte lingüísticocomunicatiu de llengua és en-

11. Simplificació a l'efecte de claredat. Les varietats alemanyes no suïsses presenten també un notable grau d'heterogeneïtat interna; inferior, en qualsevol dels casos, al que presenten totes en relació amb les varietats suïsses.

cara més espectacular. Són casos en què els interessos sociopolítics també es concreten en un estàndard, però en un estàndard diferent del que havia estat usual per a un conjunt determinat de varietats en etapes anteriors. L'estàndard es manifesta, en aquests casos com en els altres, com a elements de referència en la classificació de les varietats en llengües. Però es manifesta com a element de referència mutable, i doncs substituïble per un altre, en funció de conveniències sociopolítiques ambientals.

Les varietats parlades al sud de Suècia van ser considerades varietats del danès fins a mitjan segle XVII, moment històric en què Suècia va ocupar el sud del país, fins aleshores vinculat a la corona danesa. Aquestes varietats s'havien desenvolupat històricament dins els límits danesos, i tenien el danès com a estàndard de referència. En quedar situades dins els límits suecs, van adoptar el suec com a estàndard de referència i van esdevenir varietats del suec, dins el continuum lingüístic escandinau. Els habitants de l'àrea afectada van seguir parlant les mateixes varietats que fins aleshores, però van passar a parlar, tot fent-ho, una llengua diferent.¹²

Un cas més recent en aquest darrer sentit és el de les varietats corresponents a la llengua serbocroata, varietats internament homogènies entre les quals les grans diferències es manifestaven, sobretot, en l'àmbit de l'escriptura: ciríl·lica, en les varietats sèrbies; llatina en les varietats croates. Acabada la darrera guerra dels Balcans, i dividida l'antiga Iugoslàvia en estats independents, les varietats parlades en àrea sèrbia són atribuïdes a la llengua sèrbia i les varietats parlades a l'àrea croata són atribuïdes a la llengua croata. Res no ha canviat en la parla dels serbis i dels croats, tret de la llengua: abans, la serbocroata per a tots; ara, la sèrbia per a uns i la croata per als altres.¹³

Casos com aquests, freqüents en l'univers de les llengües, posen en relleu el valor relatiu i circumstancial del concepte lingüísticocomunicatiu de llengua. I projecten dubtes seriosos, de retruc, sobre la defensa de la unitat de qualsevol llengua fonamentada substancialment en la coherència interna de les seves varietats històriques i del consegüent alt grau d'intelligibilitat entre els usuaris. Com a arguments provatoris i decisoris sobre la unitat d'una llengua són, com a mínim, qüestionables. Són qüestionables com a probatoris com ho seria qualsevol altre argument: en ciència no es prova, simplement s'explica —i, en tot cas, es falsa.¹⁴ Són qüestionables com a ele-

12. Cf. CHAMBERS i TRUDGILL (1980).

13. A Bòsnia i Hercegovina encara l'antiga llengua serbocroata ha estat substituïda per la bòsnia —pel *bosanski*, en el seu context lingüístic.

14. Sobre ciència i falsació en general, cf. POPPER (1967 i 1969), i també CHALMERS

ments decisoris perquè, a la vista de la realitat de les llengües, no subministren cap base segura de decisió.

Que els arguments a favor de la unitat de la llengua que deriven del concepte lingüísticocomunicatiu de llengua no siguin ni probatoris ni decisoris no implica, de cap manera, que no tinguin valor argumental; en tenen de tipus explicatiu i justificatiu. En la defensa del català, els arguments lingüístics posen en relleu que les varietats assignades històricament a la llengua catalana compleixen, com es produeix en pocs casos, les condicions “naturals” per ser considerades una sola llengua; i, més encara, per ser considerades una sola llengua “natural”. Representen, en aquest sentit, el model ideal de llengua —el que més s’ajusta a la noció intuïtiva de llengua—, fet inusual en el grau del català, que implica una exigència clara d’unitat en condicions ordinàries i un element dissuasiu de les tendències compulsives a la divisió. I sobretot, en el marc europeu actual, on les afirmacions de la identitat en tots els aspectes semblen més ben encarrilades per la via federalista —la de la diversitat i de la col·laboració— que per la via independentista —la de la segregació.

4. Els arguments explicatius i justificatius a favor de la unitat del català com a llengua no s’acaben amb els lingüístics. Se’n poden al·legar —i circumstancialment se n’han al·legat— de filològics, de culturals, de sociolingüístics i, sobretot, i molt especialment, de pragmàtics. Aquests arguments, però, no afecten el nucli mateix de la llengua, i s’al·leguen, quan s’al·leguen, com a complementaris dels lingüístics, que actuen com a bàsics.

L’existència d’una literatura comuna al conjunt de varietats atribuïdes al català és un argument filològic incontrovertible. El conreu de la literatura en el marc de la confederació catalanoaragonesa ha llegat a la posteritat un conjunt d’obres de gran relleu literari sense diferències lingüístiques apreciables entre si, resultat obvi de l’ús d’una mateixa varietat estàndard compartida. L’homogeneïtat lingüística d’aquestes obres és tan gran que l’assignació dels seus autors a l’àrea dialectal corresponent esdevé un autèntic problema per als especialistes, i encara per acabar sovint amb conjetures no concloents.¹⁵ Els centres expansius d’aquesta tradició literària han variat amb el temps, i s’han pres el relleu els uns als altres al llarg de la història. Un element més de la complementarietat literària dins el domini

---

(1976). Sobre la unitat de la llengua i falsació, cf. CALAFORRA (1994) —una revisió crítica exemplar de «la unitat de la llengua catalana com a fet científic i com *argumentum ex auctoritate*».

15. VENY (1985: 145-146); SANCHIS GUARNER (1967: 143).

lingüístic. En l'etapa medieval els centres expansius són València, la part més florecent del domini, i Mallorca, amb la figura extraordinària de Lluïl. En l'etapa de la Renaixença, després de la grisor generalitzada dels segles xvi, xvii i xviii, el centres expansius són Catalunya i en menor grau Mallorca. En l'etapa contemporània, el centre expansiu és Catalunya —com es correspon a la demografia i al pes institucional del català. Les Balears i València són, però, avui, centres també d'una activitat significativa dins el panorama literari general. La continuïtat i la potenciació d'aquesta tradició literària sembla ben convenient, i això només és possible en el marc d'una mateixa llengua.

Les formes de parlar no són només instruments de comunicació. Són, alhora, i pel caràcter simbòlic del pensament humà, formes de representació mental de la realitat. La cultura emergeix d'aquesta representació mental, i aquest fet la vincula estretament a les formes de parlar. Formes de parlar semblants generen, en aquest sentit i de manera natural, cultures semblants. Les circumstàncies històriques i ambientals són responsables, en aquest cas, de les variacions culturals, que, en el marc d'una base similar, poden arribar a ser importants. Les varietats atribuïdes històricament al català, semblants com són, es troben en la base d'una cultura genèrica comuna, matisada, i molt, per les circumstàncies històriques i ambientals pròpies de les varietats en qüestió. Aquests matisos, a vegades importants, que donen personalitat pròpia als grans grups de varietats —a les catalanes, a les valencianes i a les baleariques— no són suficients per desdibuïxar els elements culturals bàsics compartits. La similitud lingüística crea, així, una certa comunitat cultural; l'alt grau de coincidència cultural visualitza i reforça, al seu torn, la unitat lingüística, i subministra raons addicionals per mantenir-la.

Totes les varietats històricament assignades al català disposen, del principi del segle anterior ençà, d'un estàndard comú basat en les varietats centrals, equipat, però, amb elements estructurals que l'aproximen a la resta de varietats. Aquest estàndard, en procés continuat d'adaptació —sobretot les dues darreres dècades—, ha estat, en general, la referència lingüística de les varietats naturals; ha actuat d'instrument eficaç de la producció literària i científica en tot el domini lingüístic, i ha fet avenços importants en l'escola, en l'escriptura i en els nivells formals. L'any 1932 l'estàndard va ser completat amb elements estructurals disponibles per als usuaris de les varietats valencianes, els quals els el va fer més pròxim que no era en l'etapa inicial. Hi ha, doncs, en el terreny de l'estandardització molta feina feta i molt bona, basada en un cert pacte lingüístic, que cal prosseguir en benefici general, i que ha donat uns resultats que aconsellen de con-

tinuar mantenint la llengua unida com fins ara, i de recuperar —en la mesura que sigui possible— part del temps històric perdut durant tres segles.

La revolució tecnològica, l'impacte dels mitjans de comunicació i la pressió de models lingüístic de prestigi estan produint sobre les llengües altres que les que actuen com a models un fort impacte reduccionista. L'anglès, la llengua avui més potent pel fet de tenir al darrere la demografia i el poder econòmic dels països anglosaxons, és, com a model indiscutible, l'única que s'escapa de l'erosió lingüística ambiental. El francès, abans llengua internacional, ha perdut terreny en posicions històricament adquirides, i s'ha de protegir en el seu propi context de la forta pressió de l'anglès. El castellà, en posició històrica més feble que les altres dues, es troba ara en fase d'expansió per raons demogràfiques. Està, però, supeditat també a la pressió de l'anglès, i ha buscat en la unitat i en la cohesió, i malgrat la dispersió geogràfica, la defensa i el progrés. El català com a llengua es desenvolupa en el marc d'un estat que té el castellà com a llengua oficial i que només admet l'oficialitat d'altres llengües dins els seus propis dominis lingüístics. Sofreix, doncs, els efectes erosius del castellà a més dels efectes erosius que sofreixen totes les llengües occidentals per efecte de l'anglès. Si la defensa i el progrés del castellà exigeixen unitat i cohesió, la defensa i el progrés del català n'exigeixen més encara. I si les possibilitats de pervivència del català com a conjunt són difícils, i privat de les varietats valencianes encara ho seria més, no cal ni pensar quines serien les possibilitats de pervivència del valencià en solitari. En la unitat totes les varietats històriques del català hi guanyen i en la separació totes hi perdrien; les varietats valencianes, però, soles, serien les que hi perdrien més: amb el risc més que probable d'una progressiva extinció.

La coherència interna, la intel·ligibilitat, l'existència d'una notable tradició literària comuna, el compartiment d'una certa cultura bàsica, la disponibilitat d'un estàndard i la necessitat de fer front als grans reptes lingüístics del moment històric són arguments de tipus diversos que expliquen, cadascun d'aquests i tots alhora, el perquè d'una sola llengua per a totes les varietats històricament assignades al català i justifiquen la conveniència de mantenir-les unides en un projecte comú. Cap d'aquests arguments, però, no té validesa probatòria ni decisòria sobre res relacionat amb la unitat lingüística; ni en tenen tots junts.¹⁶ En la seva versió real —en la natural les coses són d'una altra manera— les llengües es fan i es desfan sobre la base d'aquests arguments i també d'altres, que, explícits o no, operen a vegades decisivament, i que en la defensa de la unitat de la llengua cal tenir ben presents.

16. Cf. novament CALAFORRA (1994).

5. En el pla lingüístic s'han donat pocs arguments per considerar les varietats valencianes com a varietats independents de la resta de varietats assignades històricament al català, i doncs com a varietats constitutives d'una altra llengua. I els que s'han donat han estat, en general, de poca consistència filològica. No hi havia una altra possibilitat, atesa la similitud estructural entre aquest conjunt de varietats.

La profunditat de la castellanització en les varietats valencianes ha estat presentada, de forma recurrent, com un element diferencial capaç de justificar una línia divisòria clara entre les varietats valencianes i la resta de varietats històricament assignades al català. Marc Antoni Orellana,¹⁷ erudit valencià del segle XVIII, ja feia ús d'aquest argument per explicar l'aparició d'una llengua diferent de la catalana, la valenciana, a partir d'un origen comú —que seguint la tradició del moment atribueix a la llengua llemosina. Per a ell, aquesta major penetració del castellà —juntament amb la incorporació de paraules italianes i llatines— dóna al parlar dels valencians una sonoritat i una claredat que no tenen el parlar dels catalans i dels mallorquins.

Josep Nebot i Pérez,¹⁸ al principi del segle passat, va insistir també en els arguments diferencials assenyalats per Orellana. La seva originalitat diferenciadora, però, ve per la banda fonètica, on busca elements justificadors d'una ortografia valenciana diferent de la comunament utilitzada en les altres varietats del català. Es tracta d'una línia de diferenciació continuada per autors com Lluís Fullana¹⁹ i Miquel Adlert,²⁰ que, amb intencions més secessionistes en uns casos i menys en altres, busca l'efecte diferenciador en l'ortografia, la part de la llengua escrita on més visible es fa la unitat o la divisió.

Tots aquests arguments, pretesament lingüístics, són d'una consistència científica mínima. No cal ni parlar del valor diferenciador de la pretesa major claredat i sonoritat de les varietats valencianes en relació amb les varietats catalanes i baleàriques. És un element diferenciador de caràcter merament perceptiu, susceptible de tota mena de prejudicis subjectius. Els altres dos elements diferenciadors esmentats, però, la castellanització i les diferències fonètiques, no tenen tampoc més entitat científica.²¹

La reconstrucció interna d'una llengua que tot procés de normalització

17. Cf. *De Regimini Regni Valentiae*, obra esmentada en la nota 1.

18. Cf. NEBOT I PÉREZ (1984 i 1910).

19. Cf. FULLANA (1915, 1920).

20. Cf. ADLERT (1977).

21. Per a una anàlisi més detallada de les obres de Nebot i de Fullana, cf. SANCHIS GUARNER (1967: 46-59).

gramatical exigeix comporta necessàriament la depuració d'elements forans que, amb el pas del temps, s'han incorporant subreptíciament i ineluctablement, en l'estructura lingüística de les varietats d'aquesta llengua.²² Els elements forans, en canvi, són considerats per secessionistes com a constituents naturals de l'estructura lingüística de les varietats valencianes, i són fraudulentament utilitzats com a constituents diferenciadors de les varietats considerades “catalanes”.

En el pla fonètic, les diferències entre les varietats assignades històricament al català són poques, i les varietats en què més se'n registren en relació amb la resta són clarament les varietats baleàriques. Llevat del cas de les varietats apitxades del valencià central —que no presenten sonoritat en els sons fricatius i africats—, la resta de varietats valencianes comparteixen la majoria dels elements fonètics amb la resta de varietats.²³ Cap base possible, doncs, de diferenciació ortogràfica amb càrrec a diferències fonètiques. Totes les raons donades en aquest sentit han descansat sobre coneixements fonètics insuficients, i són, doncs, lingüísticament injustificables.

Aquest tipus d'arguments —i això els justifica en part— corresponen a etapes anteriors al desenvolupament lingüístic. Malauradament, però, han tingut continuïtat en etapes més recents de la història, quan ja no admetien justificació. És el cas de les propostes ortogràfiques de Miquel Adlert, que en el moment de la Transició van ser adoptades per l'Acadèmia de Cultura Valenciana —substituta per conveniència oficial de l'antic Centre de Cultura Valenciana— i que van estar a punt de ser incorporades en el Decret de bilingüisme de 1981.²⁴ Afortunadament, i gràcies a la forta reacció que aquest perill va produir, l'escola valenciana va iniciar la docència del valencià d'acord amb les Normes de Castelló de 1932.

Des dels anys vuitanta ençà, els arguments de tipus ortograficogramatical han tingut poca incidència en les proclames secessionistes. El cas de l'Ajuntament de València va ser una excepció notable en aquest terreny. Amb majoria del PP des de fa anys, en l'etapa de col·laboració amb Unió Valenciana va adoptar com a llengua oficial local una certa varietat no estàndard, amb característiques clarament “valencianistes”, ara substituïda bàsicament pel castellà.

22. Pel que fa al concepte de reconstrucció interna en la normalització gramatical, cf. FABRA (1932) i HAUGEN (1972).

23. Cal reconèixer, en canvi, certes diferències notables en el terreny de la distribució d'alguns sons.

24. Sobre l'Acadèmia de Cultura Valenciana i les normes d'Adlert, cf. PÉREZ MORAGÓN (1982).

6. L'aprovació de l'Estatut valencià va representar el reconeixement del valencià com a llengua cooficial en l'àmbit lingüístic de la Comunitat Valenciana, amb tota la ambigüitat que el concepte *valencià* pot comportar en la seva interpretació. El fet que el text estatutari no estableixi cap mena de relació entre el valencià i el català deixa oberta la doble possibilitat de considerar-lo —com ho han fet sempre els filòlegs i com ho ha fet la tradició— com una varietat del català en tant que llengua; o, en altres paraules, com la varietat del català usat en les terres valencianes. Però deixa també oberta la possibilitat de considerar-lo com una llengua independent, sense més vincles amb el català que els de la proximitat lingüística i els de la història genealògica.

Durant l'etapa dels vuitanta, i sota govern socialista, l'ambigüitat es va resoldre en part en benefici de la unitat de la llengua. Es va seguir la via oberta pel Decret de bilingüisme de l'etapa anterior en l'adopció de la versió estàndard de les Normes de Castelló —que es va convertir en la varietat de referència a l'escola i a la Generalitat— i, sense fer afirmacions unitaristes obertes, es va funcionar sobre el supòsit implícit de la unitat de la llengua. Simultàniament, però, en el moment de la posada en marxa de la televisió autonòmica, i amb l'argument de la naturalitat lingüística necessària en el marc televisiu, no es va dubtar a sortir del model de llengua estàndard adoptat en els àmbits oficials, i es va donar pas a una versió de la llengua molt poc compromesa amb les solucions més generals.²⁵ Si es té en compte la força de la televisió en la consciència lingüística dels parlants —i ben segur que els responsables de Presidència de la Generalitat la hi tenien—, no és gens aventurat de dir que, en tot el procés de definició d'un model d'estàndard valencià, el Govern socialista va anar pel camí més fresat, amb poques definicions, i es va situar en cada circumstància on li va resultar més còmode.

L'arribada del PP al govern de la Generalitat va suposar canvis importants en el terreny lingüístic. El valencià va passar a ser menys present en l'activitat oficial i menys llengua institucional encara del que ho havia estat en etapa socialista. Les pressions dels secessionistes —que ara trobaven ressò en el Govern de la Generalitat— van fer sentir els seus efectes perniciosos en el rebuig sistemàtic de tot allò que tingués índex d'unitari, i òbviament, de qualsevol iniciativa sortida de Institut d'Estudis Catalans. La consciència de certs sectors valencians unitaristes del perill d'extremar les

25. Cal reconèixer les dificultats que representaven, en el context sociocultural valencià del moment, la gran difusió pública de les varietats valencianes i el caràcter oral del model televisiu.

posicions lingüístiques, d'una banda, i la conveniència del PP de no obrir un front de conflicte amb CIU —partit amb el qual mantenia aliances en el Parlament de l'Estat i en el Parlament de Catalunya—, d'una altra, van determinar la creació de l'Acadèmia Valenciana de la Llengua. Pactada entre sectors de sensibilitat diferents en relació amb el valencià, l'Acadèmia va quedar constituïda oficialment en l'òrgan decisor i en la regulació del valencià. Aquests passos, orientats a una certa pacificació lingüística, no van ser obstacle, però, per a la inclusió en el programa de les escoles oficials d'idiomes del valencià com a llengua diferent del català.

Amb el conflicte del Pla hidrològic i la victòria electoral del tripartit a Catalunya, primer, i amb la victòria electoral del PSOE a l'Estat, després, la llengua va esdevenir per al PP valencià un instrument de confrontació fàcil, propiciat per la posició del Govern de l'Estat de proposar com a llengües oficials a Europa el català i el valencià, en tant que estatutàries ambdues varietats. El conflicte lingüístic estava servit en l'ambigüitat prèviament esmentada de l'Estatut pel que fa al valencià com a llengua cooficial de la Comunitat Valenciana. Es tractava només d'activar-lo per la banda secessionista —com ja havia temptejat de fer-ho el PP en les escoles oficials d'idiomes— i de considerar el valencià com una llengua diferent i independent del català. Els arguments, en aquest cas, ja no han estat pseudofilològics ni lingüístics, sinó identitaris i legals — i, al capdavant, polítics.

Adoptada la posició secessionista sobre bases polítiques, el conflicte entre el Govern autònom del PP, que les sosté, i l'Acadèmia Valenciana de la Llengua era inevitable per poc acadèmics que es manifestessin els elements que la componien. L'Acadèmia, en efecte, no podia sinó pronunciar-se sobre la naturalesa del valencià en el marc del debat obert arran de la petició d'oficialitat a Europa de les llengües cooficials. I la seva declaració, en tant que acadèmica, només podia ser —amb totes les reserves nominalistes del món —de caràcter unitari. La intervenció del conseller de Cultura de la Generalitat Valenciana per evitar la votació —que es va celebrar uns dies després— posava en evidència escandalosa la dificultat, per no dir la impossibilitat política, d'avaluar les posicions secessionistes de naturalesa política amb arguments de naturalesa acadèmica. Les dues concepcions sobre el concepte de llengua —la científica i la sociopolítica— tornen a aflorar en aquest cas en contrast obert, clar i manifest.

7. El conflicte lingüístic valencià ha tingut sempre una motivació sociopolítica, s'hagi fet explícita o no. Les relacions entre Catalunya i València han estat històricament més difícils que les que hi ha hagut entre Catalunya i les Balears. Les primeres han estat marcades per una certa

competició; les segones —i la insularitat hi ha comptat molt— per una certa distància. Un repàs de la història permet d'apreciar situacions diverses en què les relacions entre valencians i catalans han estat dificultoses, i que sovint han estat interpretades en clau valenciana com a intents d'imposició dels catalans sobre els valencians. Aquesta opinió ha penetrat en el teixit social valencià, i ha produït, i produeix encara, un cert instint de defensa contra un pretès imperialisme català, que, si més no, i al llarg de l'última etapa històrica, ha aparegut com a proclama ideològica en autors catalans del segle passat i s'ha pogut col·legir —cert o no— de certs programes polítics promoguts des de Catalunya o des dels sectors més catalanistes del País Valencià.

L'episodi secessionista en curs ha tingut l'avantatge d'exhibir el caràcter sociopolític de les motivacions que l'animen. L'argumentació formal s'ha fonamentat en el valor identitari del valencià i en la competència de les Corts Valencianes pel que fa al valencià com a llengua cooficial. Perduda la batalla filològica — fins i tot en el marc de l'Acadèmia—, les posicions secessionistes s'han replegat sobre els nus dur de la qüestió, les posicions polítiques, que en aquest cas disposen del suport de la maquinària administrativa i legal. Les circumstàncies en què aquest episodi secessionista s'ha produït, però, són il·lustratives. Les manifestacions també ho són: «ens han robat l'aigua i ara ens volen robar la llengua». S'ha buscat en la llengua un element d'aglutinació política a l'entorn del PP governant enfront de l'"enemic exterior" i també un instrument de pressió sobre un PSOE pretesament dèbil, abandonat a les mans manipuladores del tripartit català. En aquest context, aigua i llengua són políticament mercaderies de les mateixes característiques, susceptibles del mateix tractament.

El secessionisme del PP és perillós, però és de vol gallinaci. És perillós perquè sotmet la llengua a una manipulació que la desgasta, per la via de la conflictivitat i per la via de la provincialització; i perquè, en aquest procés, amb efectes destorbadors, deixa la llengua abandonada a la inèrcia de les coses, que en el context valencià condueix necessàriament una progressiva substitució lingüística en benefici del castellà. És, però, de vol gallinaci perquè, en condicions normals, tendeix a mantenir-se en el mig aire de la indefinició. El PP, en efecte, i amb independència de quines poden ser les seves intencions en el terreny lingüístic, està internament limitat pels sectors empresarials, d'una banda, que tenen a Catalunya el seu millor mercat, i no volen situacions de conflicte amb els catalans; i, d'altra, amb els sectors blavers més radicals, secessionistes convençuts, que, absorbits avui pel PP, poden trobar en el programa secessionista l'element d'aglutinació necessari per tornar a aixecar cap —fet que podria costar al PP la majoria ab-

soluta, i potser el govern. Estrebades secessionistes determinades per les conveniències polítiques, celebrades pels sectors radicals, són, seguides de posicions més temperades, celebrades per sectors més moderats. Anades i tornades són la norma, a mig aire, sempre en zona estantissa i, doncs, de putrefacció.

8. Les motivacions del secessionisme valencià són polítiques; els intents de superar-lo des de Catalunya també ho han de ser. Reconsiderar elements de fricció, obrir vies de col·laboració i crear objectius d'interès comú, implicar l'Estat en els acords sobre la llengua, considerar la diversitat com un element enriquidor de la unitat lingüística són mesures polítiques indispensables per desactivar el conflicte lingüístic valencià. Es tracta, en definitiva, d'abordar els problemes en el seu terreny, i no on, per inèrcia mental, s'acaben situant. I es tracta també d'abordar-los amb bona disposició i amb ganes de resoldre'ls, amb constància i amb paciència —no s'arregla en dies el que s'ha espatllat en anys—, amb intel·ligència i amb sensibilitat; i, sobretot, des de la igualtat.

Els anys de la Transició política i els primers anys de la democràcia van crear un ambient d'eufòria generalitzada que es va traduir en propostes polítiques agosarades, en alguns casos molt allunyades de la realitat. Una d'aquestes va ser la proposta d'unitat política dels països de parla catalana, del que es va denominar Països Catalans.²⁶ Formulada per grups valencians, primer, va tenir una certa acollida a Catalunya i alguns reflexos en les Balears, més tard. Com a objectiu polític, els Països Catalans no van aparèixer mai en cap programa electoral dels grans partits polítics catalans. Els Països Catalans com a projecte polític, però, va ser molt compartit entre la joventut catalana més nacionalista i va arribar a tenir un cert impacte social. En algun moment, es va anar més enllà del que el concepte col·lectiu de Països Catalans suggeria, i es va proposar de substituir-ne la denominació per Catalunya, simplement. La Constitució va tancar qualsevol velleïtat de federació en el marc de l'Estat, i la UCD i el PSOE, conjuntament, van adoptar tots els mecanismes possibles per orientar, més encara, la política valenciana cap al centre, cap a Madrid. En el País Valencià el projecte dels Països Catalans va reactivar els temors imperialistes, sempre presents, i va generar, en certs sectors, un ambient de malfiança generalitzada cap a tot allò que es pogués considerar català.

Amb els anys, els Països Catalans com a projecte polític han quedat re-

26. Amb precedents en el concepte difús de *Catalònia*, usat pels animadors de l'*Avenç* —Fabra inclòs.

duïts al programa d'un sol partit polític— que presenta candidatures, en la línia dels Països Catalans, al País Valencià i a les Balears, amb escassíssima rendibilitat electoral—, a les propostes de grups nacionalistes esparsos i a la senyera estelada, que els simbolitza, encara amb una certa presència en actes polítics de masses. Són projectes i presències foranes que no agraden, i no han agradat mai, i que irriren la sensibilitat de molts sectors valencians; i que no ajuden gens, sinó tot al contrari, a aconseguir el clima de cordialitat i de respecte que cal buscar en les relacions entre Catalunya i el País Valencià. Són, doncs, projectes que, pel bé de la llengua, també convindria de reconsiderar i de reconduir.

Des de principis del segle passat els sectors empresarials catalans i valencians han mantingut una relació molt estreta, que s'ha manifestat en el volum històric d'intercanvi comercial entre Catalunya i el País Valencià i que s'ha oficialitzat en les reunions periòdiques entre les cambres de comerç de Catalunya i del País Valencià— a les quals es van acabar incorporant més tard les de Múrcia i d'Aragó. Aquestes reunions han tingut per objectiu la coordinació en les actuacions econòmiques regionals i, sobretot, la determinació d'interessos comuns a l'efecte d'orientar les inversions públiques, i especialment de l'Estat. Les Cambres han constituït, així, un bon model de cooperació entre els interessos regionals de Catalunya i el País Valencià, i han fet palès —la seva oposició manifesta als conflictes recents n'és una mostra —que els efectes d'aquest tipus d'organitzacions interregionals tenen resultats beneficiosos de tipus general.²⁷

La iniciativa política d'una euroregió, destinada sobretot a la captació inversions europees, amb l'antic regne d'Aragó com a àmbit, es mou en el mateix sentit. Problemes diversos, alguns circumstancials, han fet inviable fins avui la incorporació del País Valencià a aquest concert de regions. Des del punt de vista de les relacions entre Catalunya i el País Valencià, però, és importantíssim que aquesta incorporació es produeixi. I doncs, són necessaris, des de Catalunya, tots els esforços possibles per aconseguir-ho.

Els interessos comuns entre Catalunya i el País Valencià són molts. En la mesura que la coordinació en els àmbits diversos augmenti —i s'ha de procurar de facilitar-ho, en línia amb els temps— la comunicació podrà ser més fluïda també i els prejudicis de tota mena acumulats al llarg del anys

27. Sobre les relacions de les cambres i de les caixes de Catalunya i de València, Josep Vicent Boira ha recollit i elaborat dades interessants, les quals posen en relleu una tradició no catalanòfoba de la dreta econòmica valenciana —tradició només alterada en el moment de la Transició. Els treballs resultants estan pendents de publicació. Fabià Estapé ha fet també observacions en el mateix sentit.

tendiran a reduir-se. Del procés d'aproximació i de coneixement que segueix als contactes i a la col·laboració, només en poden sortir elements positius. I, en el cas de la llengua, i sense cap mena de dubte, més positius encara.

L'Estat ha tingut un paper important en el conflicte lingüístic valencià. En l'etapa de la Transició l'Estat va donar suport, més o menys implícit, a les iniciatives de tendència secessionista. En l'etapa socialista i en la primera etapa popular simplement se'n va desentendre. En l'última etapa popular, i amb majoria absoluta del PP, va convertir el valencià en llengua diferenciada del català a les escoles oficials d'idiomes. Recentment, i ja en la nova etapa socialista, ha alimentat el debat lingüístic amb la iniciativa de tractar el valencià com a llengua oficial de la Unió Europea, amb independència del català.

Les llengües formen part del patrimoni dels estats democràtics, que tenen el deure de reconèixer-les com a pròpies, i propiciar-ne el manteniment i l'ús. Fins ara, l'incompliment de l'Estat respecte a aquestes obligacions ha estat manifest. I ara, i malgrat les proclames a favor de l'Espanya plural, ho continua essent. I no només pel fet d'oferir per activa o per passiva la imatge del valencià i del català com a llengües diferenciades. Amb la desconsideració de les llengües territorials —vàlides pel fet de ser oficials en el Parlament d'Estrasburg, però no en el de Madrid—, l'Estat col·labora al seu descrèdit i en fa més difícil encara la recuperació.

El reconeixement oficial de les llengües territorials com a oficials en els òrgans de l'Estat és una mesura obligada per prestigiar-les fora i dins dels seus àmbits territorials. Això implica decidir amb claredat i amb precisió, i d'acord amb els governs dels territoris corresponents, l'entitat —més enllà del nom— de les llengües en qüestió. El fet evident que el minifundisme lingüístic comporta la desaparició progressiva de les llengües afectades fa raonable que l'Estat vegi també la unitat com un valor, i actuï en el futur en conseqüència. Del suport convençut de l'Estat, sense pors i sense ambigüitats, i de la seva voluntat de conservar-les com un bé col·lectiu, depèn també, i molt, el futur de les llengües minoritàries. Cal exigir-lo, doncs, i en la línia de reforçar-ne el prestigi en tots els àmbits.

L'Acadèmia Valenciana de la Llengua és l'òrgan delegat per les Corts Valencianes per decidir sobre la regulació del valencià.²⁸ Es tracta d'un òrgan autònom en la seva gestió, de composició diversa, i internament pacta-

28. Llei 7/1998, de 16 de setembre, de creació de l'Acadèmia. En el marc de la reforma institucional en curs, i segons les previsions, l'Acadèmia Valenciana de la Llengua està destinada a adquirir rang estatutari.

da, que ha de fer propostes sobre les normes d'acord amb les quals ha de funcionar el valencià en endavant. La seva relació amb l'Institut d'Estudis Catalans és possible en el pla horitzontal, exclusivament. El punt de partida dels seus treballs ha estat, fins ara, la normativa general del català, completada amb les Normes de Castelló de 1932 i les emeses en relació amb el valencià per l'Institut durant aquests darrers anys. L'anima, però, i forma part de les seves comeses, l'apropament de les Normes a la realitat parlada al País Valencià, més enllà de les formes acceptades fins ara. De fet, i en el marc d'una visió inqüestionablement unitària de la llengua, aquesta era també la posició de Sanchis Guarnier en el seu treball gramatical, tan interessant i fecund,²⁹ truncat per les circumstàncies.

La posició de l'Institut en relació amb l'Acadèmia ha estat, des dels seus orígens, de recel —per no dir de reprovació. L'Institut es considera investit d'autoritat per dictaminar sobre la totalitat del català, i doncs també sobre el valencià; i entén, des d'aquesta posició, que l'Acadèmia és una institució imposada políticament que ve a alterar l'ordre “natural” de les coses. És una posició comprensible després d'anys de ser acceptat —amb resistències, a voltes— com l'únic òrgan competent en català prescriptiu. És, però, una posició molt poc operativa per mantenir en el futur la màxima cohesió possible, amb la màxima comoditat de tothom, en el marc d'un estàndard ampli —o d'uns estàndards molt apropats. Res de bo no pot aconseguir de la ignorància mútua —l'Acadèmia és autònoma per llei—; i es pot aconseguir molt de bo, en canvi, i pel bé de la unitat de la llengua, de la col·laboració franca sobre la base de la igualtat. Aquest sembla ser el camí que cal explorar, amb una comprensió intel·ligent de la realitat i amb una acceptació real de la diversitat en la unitat.

9. Els problemes són on són. Les defenses filològiques i lingüístiques de la unitat, per si soles, són incapaces de mantenir la llengua cohesionada. Essent arguments de raó seriosos a favor de la unitat, tenen just la força que la correlació política els pugui donar. La llengua és, més enllà de les estructures —interès de filòlegs i lingüistes—, una realitat sociopolítica. I és precisament en l'àmbit sociopolític on s'han de buscar les posicions convenients per fonamentar la unitat de la llengua i, en la mesura del possible, la recuperació del valencià.

29. Cf. SANCHIS GUARNIER (1950). Obra modelica en el plantejament i en les consecucions, és un punt de partida indispensable per a qualsevol proposta prescriptiva seriosa del valencià des de l'angle de la unitat lingüística. És notable l'estratificació en termes de registres de les formes reconegudes.

Quod volumus facile credimus — amb tots els riscos consegüents que les visions il·lusòries de la realitat comporten.

REFERÈNCIES BIBLIOGRÀFIQUES

- ADLERT, M. (1977), *En defensa de la llengua valenciana i perquè (sic) com s'ha d'escriure com parla*, Valencia, De Cénia al Segura.
- BADIA I MARGARIT, A. M. (1951), *Gramàtica històrica catalana*, Barcelona, Noguer.
- CALAFORRA, E. (1994), «La unitat de la llengua catalana com a fet científic i com a “argumentum ex auctoritate”: revisió crítica», *Zeitschrift für Katalanistik*, VII, Frankfurt.
- CHALMERS, A. F. (1982), *What is this called science?*, University of Queensland Press.
- CHAMBERS, J. K. i P. TRUDGILL (1980), *Dialectology*, Cambridge, Cambridge University Press.
- FABRA, P. (1932), *El català literari*, Barcelona, Barcino.
- FORTEZA, Tomàs (1915), *Gramàtica de la Llengua Catalana*, Palma, Escuela Tipográfica Provincial.
- FULLANA, L. (1915), *Gramàtica elemental de la llengua valenciana*, València, Centre de Cultura Valenciana.
- (1920), *Compendi de Gramàtica Valenciana*, València, Centre de Cultura Valenciana.
- HAUGEN, E. (1972) «Construction and reconstruction in language planning», dins *The Ecology of language*, Stanford, Cal., Stanford University Press.
- NEBOT I PÉREZ, J. (1894), *Apuntes para una gramàtica valenciana popular*, València, Impremta de Ripollés.
- (1910), *Tratado de Ortografía Valenciana Clásica*, València, Ed. Ángel Aguilar.
- PÉREZ MORAGON, F. (1982), *La Acadèmia de Cultura Valenciana*, València, Eliseu Climent.
- POPPER, V. R. (1968), *The logic of scientific discovery*, Londres, Hutchinson.
- (1969), *Conjectures and refutations*, Londres, Roudlege and Kegan Paul.
- SANCHIS GUARNER, M. (1978), *Gramàtica valenciana*, Barcelona, Altafulla.
- (1967), *La llengua dels valencians*, València, Tres i Quatre.

- VENY, J. (1982), *Els parlars catalans*, Palma de Mallorca, Moll.
 — (1985), *Introducció a la dialectologia catalana*, Barcelona, Enciclopèdia Catalana.
 VIAPLANA, J. (2002), *Dialectologia*, València, Universitat de València.

—abstract / resumen—

VALENCIAN UNDER DEBATE: BETWEEN
 THE ONTOLOGISM OF THE ACADEMY
 AND THE RELATIVISM OF REALITY

Joaquim VIAPLANA I LLEONART

Those contesting proclamations of language secession coming from Valencia have always adduced the great degree of structural similarity between the varieties of Valencian and the remaining varieties that have historically been linked to Catalan. This similarity, which is unquestionable from a linguistic point of view, is shared by the ensemble of the scientific community, which has, through its support, converted this similarity into a criterion of authority. This criterion of authority is presented as an unassailable point of evidence in the debate over the unity of Catalan as a language. The premise that linguistic similarity is the criterion around which language variants are grouped often conflicts with reality. In cases of conflict, another criterion is imposed on this linguistic-communicative criterion: the sociopolitical criterion. The sociopolitical criterion determines the grouping of linguistic variants in more pragmatic terms, in accordance with sociopolitical interests. The structural similarity of the varieties that make up languages is, in this do-

EL VALENCIANO, A DEBATE. ENTRE
 EL ONTOLOGISMO DE LA ACADEMIA
 Y EL RELATIVISMO DE LA REALIDAD

Joaquim VIAPLANA I LLEONART

Las proclamas secesionistas en el terreno lingüístico provenientes del País Valenciano han sido siempre contestadas sobre la base de la gran similitud estructural de las variedades valencianas con el resto de variedades históricamente vinculadas al catalán. Esta similitud, lingüísticamente incuestionable, es compartida por el conjunto de la comunidad científica, que la ha convertido con su apoyo en criterio de autoridad —presentado como apelación incontrovertible— en el debate sobre la unidad del catalán como lengua. El supuesto de que la similitud lingüística es el criterio de acuerdo con el cual se agrupan las variedades en lenguas entra a menudo en conflicto con la realidad. Sobre este criterio lingüístico-comunicativo se impone, en los casos de conflicto, el criterio sociopolítico, que determina la agrupación de variedades en lenguas en términos más pragmáticos, ajustados a las conveniencias sociopolíticas. La similitud estructural de las variedades que constituyen las lenguas es, en este último terreno, un mero criterio natural de agrupación; en ningún caso,

main, a mere natural criterion for grouping; it is in no way a criterion for decision-making. The great degree of internal homogeneity among the variants that have historically constituted Catalan is, at the very least, a strong argument for the maintenance of the unity of the language. A common and complementary literary tradition, the sharing of a certain basic culture, the availability of a single standard, and the necessity of establishing a common front against the major linguistic and technological challenges of a given moment in history are also strong arguments in this regard. Nonetheless, no matter how strong such arguments may be, they are not sufficient in and of themselves to preserve the language from breakaway tendencies. The Valencian linguistic conflict has always had a sociopolitical motivation, and efforts to get beyond it in the defense of the unity of the language should also be politically motivated. Today's secessionists have legal and executive resources at their disposal to alter linguistic reality, but they are also constrained by many political and social limitations. The arguments in favor of the unity of the language only have the power that the political landscape can afford them. Actions to solidly underpin this unity must be taken in the sociopolitical sphere, and they must be characterized by attitudes that are fitting and proper for the circumstances.

un criterio decisivo. La gran homogeneidad interna de las variedades que históricamente han constituido el catalán es, cuando menos, un argumento fuerte para el mantenimiento de la unidad de la lengua. Como lo son también la tradición literaria común y complementaria, el compartimiento de una cierta cultura básica, la disponibilidad de un único estándar, la necesidad de hacer frente común a los grandes retos lingüísticos y tecnológicos del momento histórico. Por fuertes que estos argumentos sean, sin embargo, no son suficientes por sí mismos para preservar la lengua de las tendencias de escisión. El conflicto lingüístico valenciano ha tenido siempre una motivación sociopolítica, y los intentos de superarlo en la defensa de la unidad de la lengua también lo tienen que ser. Los secesionistas de hoy disponen de recursos legales y ejecutivos para alterar la realidad lingüística, pero están también constreñidos por muchas limitaciones políticas y sociales. Los argumentos a favor de la unidad de la lengua tienen ni más ni menos la fuerza que la correlación política les pueda dar. Las actuaciones para fundamentar sólidamente esta unidad se deben desarrollar en el ámbito sociopolítico, y deben estar presididas por unas actitudes convenientes y adecuadas a las circunstancias.